

**Preukazovanie vzniku a spôsobu nakladania so stavebným odpadom pri
obnove rodinného domu financovaného z Plánu obnovy a odolnosti SR**
**Reporting on the generation and management of construction waste of the
renovation of a single-family home funded by the SR Recovery and
Resilience Plan**

Ing. Matej Kerestúr, Ing. Tatiana Gušťaříková

Slovenská agentúra životného prostredia, Rožňavská 24, 821 04 Bratislava,
matej.kerestur@sazp.sk

Súhrn:

Očakávanie, že žiadne opatrenie výrazne nenaruší environmentálne ciele v zmysle článku 17 nariadenia (EÚ) 2020/852 berúc do úvahy opis opatrení a zmierňujúce kroky stanovené v pláne obnovy a odolnosti v súlade so zásadou technického usmernenia týkajúceho sa uplatňovania zásady „výrazne nenarušiť“ (DNSH) (2021/C58/01) ovplyvnila pri realizácii aktivít Plánu obnovy SR aj spôsob nakladania so stavebnými odpadmi o odpadmi z demolácií. Žiadatelia o príspevok na obnovu rodinných domov sú povinní dokladovať dodržiavanie cieľa predchádzania vzniku stavebných odpadov a ich recyklácie.. Nastavenie vykazovania odpadov žiadateľmi o finančný príspevok s dôrazom na prevenciu ich vzniku bolo jednou z kľúčových podmienok, s ktorými sa Slovensko pri implementácii investície 1: Zlepšenie energetickej hospodárnosti rodinných domov Plánu obnovy a odolnosti, muselo vysporiadať. Cieľom investície je dokončiť obnovu najmenej 25 164 rodinných domov a zároveň dosiahnuť úspory primárnej energie v priemere aspoň na úrovni 30 %.

Kľúčové slová: DNSH – „výrazne nenarušiť“, stavebné odpady, drobný stavebný odpad, hierarchia odpadového hospodárstva, obnova rodinných domov

Summary:

The expectation that no measure will significantly undermine the environmental objectives according to the Article 17 of Regulation (EU) 2020/852, taking into account the description of measures and mitigation actions set out in the Recovery and Resilience Plan, in accordance with the Technical Guidance on the application of the 'Do Not Significantly Harm' (DNSH) principle (2021/C58/01), has also influenced the way in which construction and demolition waste is managed during the implementation of the SR Recovery Plan activities. Applicants for house renovation grants are required to document compliance with the objective of construction waste prevention and recycling. Setting up waste reporting by applicants for financial contribution, with an emphasis on waste prevention, was one of the key conditions Slovakia had to deal with in the implementation of the Investment 1: Improving the energy performance of family houses of the Recovery and Resilience Plan. The investment aims to complete the renovation of at least 25 164 family houses while also achieving at least on average 30% primary energy savings.

Keywords: DNSH, construction waste, construction waste from household, waste management hierarchy, renovation of family houses

Zásada „výrazne nenarušiť“ (DNSH)

Princíp DNSH (z anglického DO NOT SIGNIFICANT HARM) bol zavedený na dodržanie zásad a priorit stanovených v [Zelenej dohode EÚ](#) (European Green Deal). Zelená dohoda bola vytvorená s cieľom prekonať hrozby zmeny klímy a zhoršovania životného prostredia. Obsahuje tri základné princípy:

- Dosiahnuť nulové čisté emisie skleníkových plynov do roku 2050,
- oddelenie hospodárskeho rastu od využívania zdrojov,
- zahrnúť každého jednotlivca a región v EÚ.

V súlade s cieľmi Zelenej dohody pre Európu by investičné činnosti mali byť v súlade so zásadou DNSH, podľa ktorej by sa nemali podporovať ani vykonávať činnosti, ktoré výrazne poškodzujú niektorý zo šiestich environmentálnych cieľov:

- Zmierňovanie zmeny klímy,
- prispôbenie sa zmene klímy,
- udržateľné využívanie a ochrana vodných a morských zdrojov,
- prechod na obehové hospodárstvo,
- prevencia a kontrola znečistenia,
- ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov.

Čo znamená „výrazne nenarušiť“ pri mechanizme na podporu obnovy budov?

Zásada „výrazne nenarušiť“ je aj jednou z kľúčových zásad Programu Slovensko, Plánu obnovy a odolnosti SR vrátane obnovy budov.

Projekty obnovy budov musia spĺňať legislatívu v oblasti energetickej hospodárnosti, klímy a životného prostredia, legislatívu v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie a zároveň musia byť v súlade s princípom „výrazne nenarušiť“. V zmysle tohto princípu žiadny projekt podporený z prostriedkov mechanizmu **nemôže výrazne narušiť žiaden z environmentálnych cieľov** uvedených v čl. 17 Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/2088 (tzv. nariadenie o taxonómii):

- Zmierňovanie zmeny klímy (nesmie viesť k značným emisiám skleníkových plynov);
- Adaptáciu na zmenu klímy (nesmie viesť k zvýšenému nepriaznivému dôsledku súčasnej klímy a očakávanej budúcej klímy na činnosť samú alebo na ľudí, prírodu alebo majetok);
- Udržateľné využívanie a ochranu vodných a morských zdrojov (nesmie poškodzovať dobrý stav alebo dobrý ekologický potenciál vodných útvarov vrátane povrchových a podzemných vôd, alebo dobrý environmentálny stav morských vôd);
- Obehové hospodárstvo vrátane predchádzania vzniku odpadu a recyklácie (nesmie viesť k výraznej neefektívnosti využívania materiálov alebo priameho alebo nepriameho využívania prírodných zdrojov alebo k výraznému zvýšeniu vzniku, spaľovania alebo zneškodňovania odpadu, s výnimkou spaľovania nerecyklovateľného nebezpečného odpadu, alebo ak dlhodobé zneškodňovanie odpadu môže spôsobiť výrazné a dlhodobé poškodenie životného prostredia);
- Prevenciu a kontrolu znečisťovania (nesmie viesť k výraznému nárastu emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia, vody a pôdy v porovnaní so situáciou pred začiatkom tejto činnosti);
- Ochranu a obnovu biodiverzity a ekosystémov (nesmie výrazne poškodzovať dobrý stav a odolnosť ekosystémov, alebo poškodzovať stav ochrany biotopov a druhov vrátane tých, ktoré sú záujmom EÚ).

DNSH je založená na princípe predchádzania škodám na životnom prostredí a prijímaní opatrení na zmiernenie alebo kompenzáciu nepriaznivých vplyvov, ktorým nie je možné predísť. Aby projekt splnil požiadavky DNSH, musí spĺňať nasledujúce kritériá:

- nesmie mať významný nepriaznivý vplyv na žiadny zo šiestich environmentálnych cieľov
- musí mať opatrenia na zmiernenie alebo kompenzáciu nepriaznivých vplyvov na ŽP
- požiadavky DNSH sa musia premietnuť do verejného obstarávania projektov financovaných z plánu obnovy a Programu Slovensko.

V súvislosti s vyššie uvedeným je potrebné počas realizácie projektu **v oblasti nakladania so stavebným odpadom a odpadom z demolácií** zabezpečiť splnenie nasledujúcich požiadaviek:

V súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva a Protokolom EÚ o nakladaní so stavebným odpadom a odpadom z demolácie¹⁾ **zabezpečia subjekty vykonávajúce obnovu budovy, aby aspoň 70 % (hmotnosť) zdravotne nezávadného stavebného a demolačného odpadu (s výnimkou prirodzene sa vyskytujúceho materiálu uvedeného v kategórii 17 05 04 v Európskom zozname odpadov rozhodnutím 2000/532/ES) vyprodukovaného na stavenisku bolo pripravených na opätovné použitie, recykláciu a ďalšie zhodnotenie materiálu** a to vrátane činností spätného zasypávania, pri ktorých sa využije odpad ako náhrada za iné materiály.

V procesoch súvisiacich s **demoláciami** je potrebné obmedziť tvorbu odpadu v súlade s Protokolom EÚ o nakladaní so stavebným odpadom a odpadom z demolácie, pričom sa prihliada na najlepšie dostupné techniky a využívanie selektívnej demolácie, v rámci ktorej je potrebné zabezpečiť odstránenie a bezpečnú manipuláciu s nebezpečnými látkami. Selektívnym odstraňovaním materiálov sa uľahčí ich opätovné použitie s využitím dostupných triediacich systémov pre stavebný a demolačný odpad.

Plán obnovy a odolnosti SR, Program Obnov dom

[Plán obnovy a odolnosti SR](#) stanovuje ucelený balík reforiem a investícií, ktoré sa realizujú do roku 2026 a ktoré sú podporené z mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Plán tvoria investície a reformy, ktoré riešia výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra, najmä v odporúčaniach Európskej komisie pre Slovensko. Priority plánu obnovy zohľadňujú kľúčové problémy ekonomiky a najdôležitejšie spoločenské výzvy. Boli vybraté na základe porovnania výsledkov krajiny oproti priemeru EÚ ako aj na základe spoločných európskych priorít. Plán obnovy a odolnosti SR je preto rozdelený do piatich základných oblastí:

- Kvalitné vzdelávanie
- Veda, výskum, inovácie
- Zelená ekonomika
- Lepšie zdravie
- Efektívny verejná správa a digitalizácia

[Zelená ekonomika](#) podporí environmentálnu udržateľnosť, kvalitu života a prispeje k rozvoju zelených inovácií ako jedného zo zdrojov hospodárskeho rastu. Oblasť Zelená ekonomika je rozdelená do piatich komponentov:

- Komponent 1 Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra
- **Komponent 2 Obnova budov**
- Komponent 3 Udržateľná doprava
- Komponent 4 Dekarbonizácia priemyslu
- Komponent 5 Adaptácia na zmenu klímy
- Komponent 19 REPowerEU

Cieľom Komponentu 2: Obnova budov, je zníženie spotreby energie v budovách a zníženie emisií CO₂ a znečistenia ovzdušia. Reformy spadajúce do tohto komponentu sú:

- Reforma 1: Reforma zosúladenia podporných mechanizmov obnovy rodinných domov poskytovaných viacerými rezortami
- Reforma 2: Reforma zvýšenia transparentnosti a zefektívnenia rozhodnutí Pamiatkového Úradu SR
- Reforma 3: Reforma nakladania so stavebným odpadom

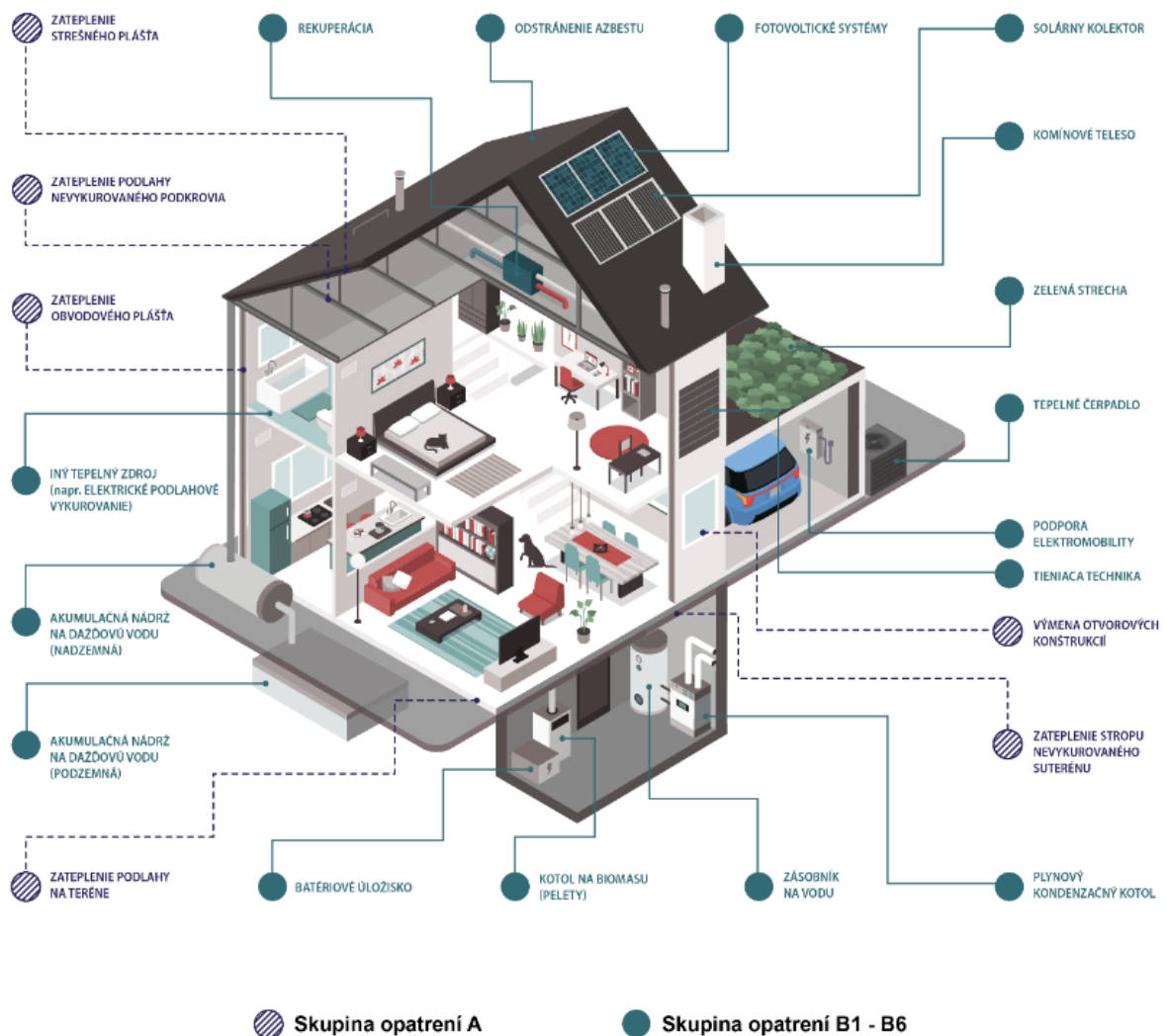
Ako aj investície:

- **Investícia 1: Zlepšenie energetickej hospodárnosti rodinných domov (v realizácii SAŽP) tzv. program [Obnov dom](#)**
- Investícia 2: Obnova verejných historických a pamiatkovo chránených budov

Zelená obnova rodinných domov je jednou z oblastí, ktoré sa financujú z Plánu obnovy a odolnosti SR. Na obnovu 30 000 rodinných domov je vyčlenených celkovo 528,2 mil. eur, ktoré je potrebné investovať do roku 2026. Zelená obnova rodinných domov zahŕňa celý komplex opatrení a zastrešuje ju SAŽP. Podmienkou získania príspevku je ušetrenie po obnove aspoň 30% primárnych energií.

V súčasnosti je zverejnená už [4. výzva](#) programu Obnov dom, ktorá bude spustená 9.10.2023 a podporuje nasledujúce opatrenia:

Obr.1 Podporované opatrenia v rámci výzvy Obnov dom č.4

Zdroj: SAŽP

Splnenie podmienky „výrazne nenarušiť“ pri nakladaní so stavebným odpadom preukazuje Žiadateľ/Prijímateľ nasledujúcimi dokladmi, ktoré sú podrobnejšie vysvetlené vo vydanom usmernení [Usmernenie k preukazovaniu vzniku a spôsobu nakladania s odpadom](#)

A. V prípade realizácie obnovy rodinného domu **svojpomocne**, prijímateľ pri žiadosti o platbu postupuje podľa jedného, resp. kombináciou nasledovných bodov:

Postup akým sa prijímateľ vysporiadal s odpadom	Dokument, ktorý prijímateľ predkladá za účelom preukázania splnenia podmienky výzvy
Obec disponuje zberným dvorom	Potvrdenie o odovzdaní drobného stavebného odpadu do systému podľa platného VZN o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi – zberný dvor
Obec nedisponuje zberným dvorom	Potvrdenie o odovzdaní drobného stavebného odpadu do systému podľa platného VZN o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi – obec/starosta
Vytvorené väčšie množstvo drobného stavebného odpadu, ako obec odoberá podľa platného VZN o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi	Potvrdenie o odovzdaní stavebného odpadu a odpadu z demolácií osobe oprávnenej na nakladanie s odpadmi
V prípade opätovného využitia stavebných materiálov na iné účely	Čestné prehlásenie, že prijímateľ predišiel vzniku odpadu spolu s fotodokumentáciou využitia týchto materiálov
Individuálna situácia – nezachytávajúca skutočnosť v rámci bodov 1A. až 4A.	Vysvetlenie, akým spôsobom bolo nakladané s drobným stavebným odpadom spolu s fotodokumentáciou podporujúcou vysvetlenie

B. V prípade realizácie obnovy rodinného domu **dodávateľským spôsobom**, v zmysle platnej legislatívy, pôvodcom odpadu sa stane v tomto prípade dodávateľ stavebných prác. Prijímateľ pri žiadosti o platbu postupuje podľa jedného, resp. kombináciou nasledovných bodov:

Dokument, ktorý prijímateľ predkladá za účelom preukázania splnenia podmienky výzvy
Potvrdenie od dodávateľskej firmy stavebných prác o odovzdaní stavebného odpadu a odpadu z demolácií osobe oprávnenej na nakladanie s odpadmi
Vyjadrenie dodávateľskej firmy stavebných prác, že množstvo stavebného odpadu bolo počas realizácie minimalizované a nakladanie s ním prebiehalo v súlade so zákonom č. 79/2015 Z. z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov a Vyhláškou MŽP SR č. 344/2022 Z. z. o stavebných odpadoch a odpadoch z demolácií.

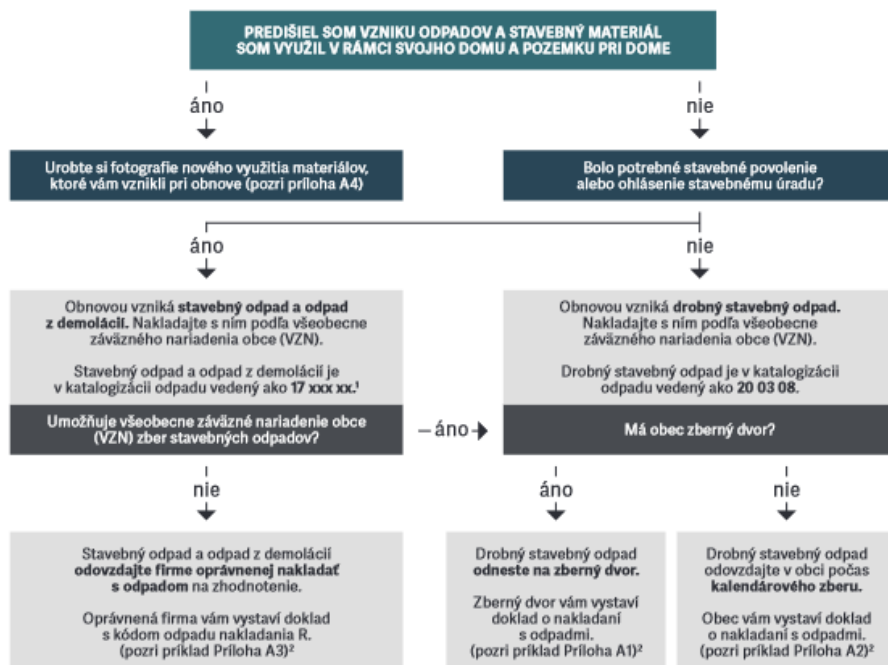
Postup, akým má žiadateľ pristupovať k vykazovaniu nakladania so stavebným odpadom pre podmienky programu Obnov dom je uvedený na obr. 2

Obr. 2: Návod ako postupovať pri vykazovaní vzniknutého odpadu

Stručný návod, ako postupovať pri spracovávaní vzniknutého odpadu

1. Obnova domu svojpomocne

Ak obnovujete rodinný dom svojpomocne, nakladanie s odpadmi dokladujete v **Čestnom prehlásení svojpomoc** a to v čase predloženia Žiadosti o platbu (ŽoP). K Žiadosti ako prílohu priložite kópiu dokladu/dokladov. Ukážky príloh A1 až A5 nájdete v **Usmernení k preukazovaniu vzniku a spôsobu nakladania s odpadom**

2. Obnova domu dodávateľsky

Ak vám obnovu rodinného domu realizuje firma dodávateľským spôsobom, zabezpečí aj nakladanie s odpadom. Kópiu dokladu alebo vyjadrenia k zhodnocovaniu odpadů, ktorý vám firma vystaví, priložite k Žiadosti o platbu (ŽoP) ako prílohu k **Preberacemu protokolu dodávateľ**.

Podrobnejšie informácie o dokladoch nájdete v **Usmernení k preukazovaniu vzniku a spôsobu nakladania s odpadom** (príklad Príloha B1 a B2).

¹ Vyhláška MŽP SR SR č. 305/2015 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadů

² UPOZORNENIE: Pozorne si prečítajte znenie Usmernenia k preukazovaniu vzniku a spôsobu nakladania s odpadmi na obnovdom.sk

Zdroj: SAŽP

Použité zdroje:

<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

<https://obnovdom.sk/>

<https://www.planobnovy.sk/>